

El ball dels bastons de Ransol

El poble de Ransol va passar a formar part de la meua vida al llarg d'aquell any sencer que vaig romandre al capdavant de l'escola. El meu primer any de responsabilitat en solitari. De fet, va tractar-se d'un repte personal que, ara puc dir-ho, va marcar-me per sempre més. Van ser els set alumnes de Ransol els que em van donar el gust i el neguit per a l'ensenyament, tot alhora.

Ignoro si portava en mi la llavor o si aquesta niava a recer d'alguna paret ben exposada al sol, esperant ser recollida, per tal de poder arrelar de nou. El cert és que va ser a Ransol on ensenyament i jo vàrem iniciar una llarga trajectòria que, tot i que he deixat la docència activa ja fa uns quants anys, crec poder dir que continua encara. Efectivament, de tant en tant, la vida em porta a l'ensenyament per un o altre viarany, i tinc la impressió que no hem pas acabat de separar-nos del tot...

Ransol...

Els moments viscuts a Ransol tot al llarg d'aquell any varen ser tants i tan entranables... Fer-ne el relat sencer, necessitaria un llibre tan gran...

Un dia, un de tants, recordo que era hivern, l'hivern va ser molt llarg aquell any i el dia 6 de juny encara va caldre fer rota per arribar fins a l'escola!

Un dia, deia, vaig ser convidat a berenar. No era re d'estrany. El pa de cada tarda. I aquella tarda tocava anar a cal Pirot. Ignoro si se celebrava quelcom especial: de fet, cada dia hi havia una excusa o una altra per poder-se retrobar mestre i alumnes en una casa o una altra, i continuar així la jornada d'estudi fora de l'escola i amb un altre tarannà.

Crec que va ser la Lourdes qui va demanar:

–Padrina, ensenyeu al mestre com en sabeu, de ballar.

–Deixa estar la padrina tranquil·la, i el mestre... –va intervenir la mare.

Sense fer cap cas a les paraules de la mare, la Lourdes insistí amb veu melosa:

Josep Dallerés i
Codina, ensenyant i
ambaixador
d'Andorra al Consell
d'Europa

Rosa Vergés i Tugues, la padrina de cal Piro. Fotos Jaume Riba

–Au, padrina, ensenyeu-li com en sabeu, de ballar...

–Sí, padrina –varen insistir tots els altres, acompanyant-se picant de mans. –Balleu! Balleu!

En veure la padrina posar de banda la cadira on era assentada, la mare va desistir.

La vella va alçar-se. Va retirar tot el que destorbava davant del foc a terra; hi va passar un ràpid cop d'escombra per arraconar vers la muntera de llenya les estelles, trossos de carbó i polsim de cendra que el foc hi havia anat esparjint. Fet això, ens va mirar amb un somriure alegre i va atansar-se a la pila de llenya, d'on va agafar dos trossos de bastó, els més rectes que va trobar. Els va posar a terra en forma de creu i ens va tornar a mirar com dient:

–Estic a punt.

Llavors va arromangar-se les faldilles, van aparèixer uns turmells de persona jove i va començar a cantar:

–La-la-la-la-la, la-la-la, la-la-la...

Un primer peu va anar a puntejar un dels quatre espais dibuixats per la creu. Acte seguit, l'altre peu, saltant, la va fer bascular enrere i prendre empenta per tal que el peu primer anés a puntejar l'espai a l'altre costat del bastó i així, seguint un entrellat de saltirons menuts i precisos, els peus anaven canviant d'espai.

A mesura que la dansa avançava, la padrina cantava més i més de pressa i les cames, seguint un entrellat de figures imaginàries, retrobaven una agilitat que, fins llavors, li desconeixia i que meravellaven tota la casa.

Veure la destresa d'aquella dona, tota vestida de negre, davant del foc, saltironant i giravoltant al ritme d'una melodia que anava enfollint, guiada per dos bastons en creu posats a terra, va traslladar-me vers un univers llunyà, talment sorgit de la més remota antiguitat.

Els aplaudiments i els crits dels infants van fer que la meva ment tornés a la cuina de cal Piro.

La dona ja tenia els bastons a les mans i els posava al foc, rient:

–Què us en ha semblat? Sé que també balleu, la nena m'ho ha dit. M'agrada que els homes també ballin.

–Ja m'agradaria a mi, si un dia tinc la vostra edat, poder ballar com ho acabeu de fer.

–No hi ha edat per ballar!

–L'hereu Riera, en diuen, d'aquest ball.

–A Ransol, és el ball dels bastons.